

РОЗДІЛ 1 МОВОЗНАВСТВО

УДК 811.112.2'373.611

DOI <https://doi.org/10.32782/philspu/2024.6.1>

СКЛАДНІ СЛОВА В НІМЕЦЬКИХ МЕДІАТЕКСТАХ ПЕРІОДУ ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Галушко Тетяна Вікторівна,

старший викладач кафедри перекладу

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ORCID: 0000-0003-1045-9731

Метою дослідження є аналіз та виявлення тенденцій розвитку найбільш характерного для німецької мови способу словотвору – словоскладання. Для дослідження використано матеріали німецькомовних медійних Інтернет-видань, спрямованих на висвітлення подій в Україні в період повномасштабної військової агресії Російської Федерації. Це тексти інформаційного, аналітичного, суспільно-політичного та воєнно-політичного характеру, об'єднані темою реальної війни, її наслідків та реакції країн світу на ці події. Лексико-семантична система мови під впливом екстремальних подій у країні або світі може досить швидко змінювати свою структуру, словниковий склад: слова, які зазвичай уважалися периферійними, наприклад належали до категорії професійної, фахової лексики, швидко стають загальноживаними, спостерігаються явища термінологізації та детермінологізації лексики, з'являються нові номінації, запозичення та ін. Словоскладання в німецькій мові є одним із найпродуктивніших способів словотвору, у результаті якого виникають спонтанні номінації, які можуть існувати як короткий час, так і надовго залишитися в мові. Аналіз нових словотворень, сфери їх використання, нові тенденції словотвірних процесів є предметом даного дослідження. У медіатекстах новотворів актуалізується проблема їх правильного тлумачення та належного перекладу. Особливо важливим це є для фахової лексики та термінів-комполітів. Відсутність новоутворених номінацій у словниках нерідко призводить до помилкового розуміння їхніх значень і потребує додаткових роз'яснень. У дослідженні використано такі методи та прийоми аналізу: описовий метод, спрямований на виявлення досліджуваних одиниць та визначення їхніх особливостей, метод аналізу словникових дефініцій, метод кількісного аналізу, структурний метод, пов'язаний із морфологічним аналізом та компонентним аналізом слів-комполітів, лексико-семантичний аналіз.

Ключові слова: словоскладання, з'єднувальний елемент, військово-політична лексика, термін-комполіт, детермінативний зв'язок, копулятивний зв'язок.

Halushko Tetiana. Complex words in German media texts of the period of military actions in Ukraine

The purpose of the study is to analyze and identify trends in the development of the most characteristic ways of word formation for the German language – word composition. The research utilized materials from German online media publications covering events in Ukraine during the period of full-scale military aggression by the Russian Federation. These are texts of an informative, analytical, socio-political, and military-political nature, united by the theme of a real war, its consequences, and the reactions of the countries of the world to these events. The lexical-semantic system of a language can rapidly change its structure and vocabulary under the influence of extreme events in the country or the world. Words previously considered peripheral, such as those in professional or specialist categories, quickly become commonly used. Phenomena like terminologization and determinologization of vocabulary are observed, along with the emergence of new terms, borrowings, and other linguistic changes. Compounding in German is one of the most productive ways of word formation, resulting in spontaneous nominations that can exist for a short time or remain in the language for a long time. Analysis of new word formations, areas of their use, new trends in word formation processes are the subject of this study. The appearance of new works in media texts actualizes the problem of their correct interpretation and proper translation. This is especially important for professional vocabulary and composite terms. The absence of newly formed nominations in dictionaries often leads to a misunderstanding of their meanings and requires additional clarification. The following methods and methods of analysis were used in the study: a descriptive method aimed at identifying the studied units and determining their features, a method of analysing dictionary definitions, a method of quantitative analysis, a structural method related to morphological analysis and component analysis of word-composites, a lexical-semantic analysis.

Key words: compounding, a connecting element, military-political vocabulary, composite term, determinative connection, copulative connection.

Вступ. Засоби масової комунікації надзвичайно швидко реагують на події та зміни, які відбуваються у суспільстві, країні, світі. За допомогою мови надається актуальна інформація значному колу осіб і в такий спосіб демонструються зміни і трансформації у самій мові. Медіатексти є найпоширенішою формою функціонування мови і тому завжди залишаються об'єктом досліджень мовознавців. Події останніх

років в Україні, а саме агресія Російської Федерації, сконцентрували увагу ЗМІ усього світу навколо теми війни. Вона залишається топ-темою як вітчизняних, так і зарубіжних засобів масової інформації. Війна як безумовний і жорсткий рушій прогресу змінює світогляд людей, їхні поведінку, думки, сприйняття світу, оцінки, цінності. Екстремальні події, відображені в медіатекстах, помітно впливають на словниковий склад мови,

насичують її військовою, політичною, термінологічною лексикою, перетворюють фахову лексику в загальноживану, повсякденну. Емоційне забарвлення текстів є здебільшого відверто негативним. Разом із цим з'являються новотвори, запозичення, які збагачують словниковий склад, урізноманітнюють лексико-семантичну систему мови.

Найбільш поширеним джерелом новоутворень у німецькій мові є словоскладання. Це пояснюється тим, що слова-композиції, які складаються з двох і більше компонентів, слугують зручним засобом для передачі складних понять у стислій, компактній формі, а семантичні комбінаторні можливості складових компонентів практично безмежні [1, с. 75]. Саме тому слова-композиції заслуговують на увагу і детальний аналіз у вибраних медіатекстах.

Загальновідомими типами класифікації композитів у німецькій мові є: морфологічна, семантико-синтаксична, за типом з'єднувального елемента, за кількістю компонентів. Ці класифікації детально розробили і представили у своїх роботах німецькі вчені: В. Фляйшер, І. Барц, Е. Доналіес, Е. Ланг, Л. Ортнер та Х. Ортнер, І. Шмідт, П. Айзенберг, Х. Вельманн, Е. Брандл, М. Турмаір, В. Науманн.

Темі словотвору в німецькій мові присвячено роботи багатьох вітчизняних учених. Так, детальний аналіз німецького словотвору представлено у наукових працях В. Левицького, Л. Щигло, О. Кирпиченко, О. Кирпун. Типи класифікацій німецьких композитів розглянуто і доповнено в роботах В. Карпюк, М. Магеррамової. Тема семантико-синтаксичних, стилістичних, морфологічних характеристик композитів представлена в наукових розробках Л. Кухар, І. Гаврилової, Н. Вишиваної, Л. Рись, Л. Пасик. Фахова термінологічна лексика, її утворення, особливості, переклад досліджено вченими Т. Кияк, Л. Служинською, О. Кучеренко, І. Ходикиною. Актуальній проблемі перекладу композитів присвячено роботи О. Білецької, Є. Пересади, Л. Ковбасюк, Л. Кожедуб. Тема коректного перекладу і правильного тлумачення композитів набуває особливої ваги під час аналізу медійних текстів, оскільки серед них є велика кількість новотворів, які не зафіксовані ні в тлумачних, ні в перекладних словниках.

Матеріали та методи. Мета статті – дослідити особливості слів-композицій у текстах воєнного-політичного спрямування, проаналізувати їхню структуру, засоби словотвору, лексичне наповнення та семантичні зв'язки. Актуальність теми пов'язана з нетиповим використанням великої кількості фахової лексики, термінів-композицій у медіатекстах, призначених для загальної масмедійної аудиторії. У мові спостерігається перехід лексем із пасивного до активного вжитку, нейтральна лексика набуває часто негативного емоційного забарвлення, з'являються новотвори, які визначають суто українські національні реалії.

Результати. Складні слова було проаналізовано відповідно до вищеназваних класифікацій: морфологічної, семантико-синтаксичної, за типом з'єднувального елемента, за кількістю компонентів. Сумарна

кількість композитів дорівнює 593 одиниці на 28 сторінках тексту. Класифіковано композиції за кількістю компонентів: двокомпонентні – 444 одиниці (74,87%), трикомпонентні – 132 одиниці (22,26%), чотирикомпонентні – 17 одиниць (2,87%). Якщо порівняти ці дані з даними українських науковців, які провели схожий аналіз художнього твору [2, с. 8–9], то можна спостерігати помітну різницю у співвідношенні компонентів у художньому та медійних текстах, а саме:

Таблиця 1

Кількість компонентів	2 компоненти	3 компоненти	4-5 компонентів
Медіатексти	74,87 %	22,26%	2,87%
Художній твір	91%	8%	1%

Помітно більша кількість трикомпонентних та чотирикомпонентних композицій у медійних текстах пояснюється великою кількістю фахової та термінологічної лексики.

Наступним видом класифікації композицій є класифікація за видом з'єднувального елемента. Дослідження науковців довели, що найбільш популярним способом у німецькій мові є словоскладання без з'єднувального елемента, і офіційна статистика надає такі цифри: без з'єднувального елемента – 72,8%; -(e)s – 14,6%; -(e)n – 9,7%; -e – 4%; -er – 0,7%; інші – 0,7%.

У нашому випадку картина виглядає так: загальна кількість з'єднань дорівнює 759. Серед них: без використання з'єднувального елемента – 397 випадків (52,31%), із використанням з'єднувальних елементів: -(e)s – 135 випадків (17,79%), -(e)n – 55 випадків (7,24%), -e – 3 випадки (0,39%), -er – 4 випадки (0,52%), із використанням дефіса (*als Bindestrich*) – 152 випадки (20,02%), пробілів та великих літер – 13 випадків (1,72%).

Використання дефіса, пробілів, великих літер під час написання композицій є найбільш дискусійною частиною в даній групі класифікації композицій. Загальна кількість композицій, утворених за допомогою дефіса, пробілів або із застосування великої літери, становить 148 одиниць, тобто 24,95% від загальної кількості композицій. Серед них 119 слів (80,4%) написані за правилами німецької граматики і 29 слів (19,6%) не відповідають нормам німецького правопису. Варто зауважити, що цей тип написання композицій посідає друге місце після групи складних слів, утворених без з'єднувального елемента і тому заслуговує на більш детальний аналіз.

Якщо виходити з правил німецького правопису, то складні слова треба писати разом або застосовувати дефіс. Дефіс застосовується в композиціях, де є власні назви, скорочення, цифри, знаки, іноземні слова (*Ukraine-Krieg, Wagner-Kämpfer, Kreml-Despot, Maidan-Platz, NATO-Ukraine-Rat, EU-Mitgliedstaaten, Social-Media-Plattform, Social-Media-Anbieter, Assessment-Center, IRC-Gesundheitsbeauftragte, 5%-Rabattprämie, 34-Jährige, Lkw-Grenzübergang*). Щоправда, ці правила можуть різнитися в німецькомовних країнах. Не завжди

правила правопису в Німеччині використовуються в Австрії та Швейцарії, особливо що стосується назв вулиць, площ, установ. Хоча словник Duden все ж таки є рекомендованим як зразок правопису також і в цих країнах.

Дефіс може використовуватися в композитах для полегшення читання там, де спостерігається, наприклад, скупчення голосних (*Video-Installation, Lotto-Annahmestelle*) або в багатокомпонентних композитах (*Allschutz-Transport-Fahrzeug, Kalibr-Marschflugkörper Banken-Kommunikationsnetzwerk*).

За визначенням деяких мовознавців, дефіс також використовується у складних словах, які не увійшли до словника Duden, що, однак, є не надто переконливим і не підтверджується результатами дослідження.

Аналіз композитів із погляду вищенаведених правил демонструє немало суперечностей, які не вкладаються в рамки цих правил. Окрім того, серед композитів нерідко трапляються композити з пробілами, так звані *Deppenleerzeichen* – «кідіотські пробіли». Спробуємо розглянути деякі приклади композитів, які викликають певні питання, і візьмемо для порівняння приклади зі словника Duden, Вікіпедії, аналізованих медіатекстів, які представляють лексику схожого характеру, а саме пов'язану з війною.

Назви війн, які увійшли до словника Duden, написані разом, хоча тут є власні назви. У Вікіпедії назви більшості війн пишуться разом, рідше трапляються два варіанти написання. У медіатекстах трапляються абсолютно різні варіанти написання композитів із використанням власних назв.

Часто вживаним компонентом у складі аналізованих термінів-композитів є слово «камікадзе». Цей термін увійшов до складу воєнної лексики ще за часів Другої світової війни, тобто він не є новотвором. У словнику Duden є лише один композит із цим компонентом – *Kamikazeflieger*. У Вікіпедії всі композити з компонентом *Kamikaze* написані через дефіс: *Kamikaze-Flieger, Kamikaze-Pilot, Kamikaze-Spezialangriffstruppe, Kamikaze-Schiff, Kamikaze-Boot*. Серед аналізованої лексики медіатекстів наявні такі композити: *Kamikaze-Drohne, Kamikaze-Schiff, Kamikaze-Boot, ukrainische Kamikaze-See-Drohne, türkische Marine-Kamikaze-Drohne, FPV-Kamikaze-Drohne*. Вони також вирізняються застосуванням дефіса під час написання.

Заслужують на увагу композити зі словом «дрон». Терміни-композити із цим словом пишуться по-різному: *Schahed-Drohne, Überwasserdrohne/Überwasser-Drohne, Unterwasserdrohne/Unterwasser-Drohne, Kamikaze-Drohne, FPV-Kamikaze-Drohne, Marine-Kamikaze-*

Таблиця 2

Словник Duden	Вікіпедія	Медіа-тексти
Balkankrieg, Irakkrieg, Koreakrieg, Krimkrieg ----- ----- -----	Balkankrieg, Irakkrieg, Koreakrieg, Krimkrieg Pazifikkrieg Kaukasuskrieg (2008) Russland-Georgien-Krieg	----- ----- ----- Kaukasuskrieg Georgien Russland Krieg Georgien Krieg Georgienkrieg
-----	Jugoslawienkrieg/ Jugoslawien-Krieg	
-----	Russlandkrieg	Russlands-Krieg Russlands Krieg Russland-Ukraine Krieg
-----	Ukrainekrieg/ Ukraine-Krieg	Ukrainekrieg Ukraine-Krieg
Ukrainekonflikt (події в Україні з 2014 до початку війни 2022)		Ukraine-Konflikt Ukraine Konflikt (події з початку 2022 року)

Drohne, Kamikaze-See-Drohne, Seedrohne, Drohnenboot, Drohnenabwehrgerät, Drohnensensor, Drohnenräger, Drohnenabwehrsensor, Drohnenabwehrjammer, Antidrohnenkanone, Drohnen-Coup.

Останні дві групи слів є абсолютними термінами-композитами. Однак варіативність у написанні спостерігається також у композитах, які належать до загальноживаної лексики, наприклад: *Ukraine-Analysen, Polen-Analysen, Russlandanalysen, Länder-Analysen, Länderanalysen/ Ost-Ukraine, Ostukraine/ Verteidigung-Krieg, Verteidigungskrieg/ anti-ukrainisch, antiukrainisch, nicht traditionell, nicht-traditionell/ Live-Ticker, Liveticker/ Russland-Geschäft, Russlandgeschäft/ Hangar-Zelt, Hangarzelt/ Auto-Injektor, Autoinjektor/ Russland-*

Sanktionen, EU-Russland-Sanktionen, Russlandsanktionen/ Marinehauptquartier, Marine-Hauptquartier.

Багато слів, які не є новотворами, давно використовуються в мові і пишуться у словниках разом, у медіатекстах написані через дефіс: *Musik-Sender, Anbieter-Liste, Anbieter-Übersicht, Marine-Hauptquartier, Flotten-General, Experten-Interview.*

Досить часто трапляється варіант написання, де з'єднання слів відбувається через використання великих літер або шляхом написання з пробілами без будь-яких з'єднувальних елементів, що вважається неправильним за правилами німецької граматики: *Erste-Hilfe Kits, MarineHauptquartier, Zeit online, MediaEvent Services, Social Media Manager Weiterbildung, Sanktionen*

Russland. Варіант написання, коли наряду з дефісом використовується інший з'єднувальний елемент, наприклад *Informations-Feuer*, *EU-Beitritts-Verhandlungen*, демонструє функцію дефіса як роз'єднувального елемента для вже існуючого композита *Informationsfeuer*, *Beitrittsverhandlungen*. Оскільки композити є двокомпонентними, тут не йдеться про полегшення читання, як це спостерігається в композитах *Banken-Kommunikationsnetzwerk*, *Allschutz-Transport-Fahrzeug*, де, до речі, відсутні інші з'єднувальні елементи, окрім дефіса. За нормами німецького правопису поєднання дефіса та з'єднувального елемента не є коректним під час написання композитів.

Характерним для німецького словотвору є також використання дефіса як засобу створення компактних, економічних номінацій: *Nebel-/Leuchtmunition*, *Verteidigungs- und Sicherheitsfragen*, *Ausrüstungs- und Waffenlieferungen*.

У підсумку можна зазначити, що в сучасних медіатекстах використання композитів, створених за допомогою дефіса, шляхом використання великої літери, через використання пробілів, становить досить чисельну групу, яка заслуговує на подальше дослідження. Варто з'ясувати, чи є застосування цих форм словотвору питанням особистих уподобань авторів текстів, чи, можливо, це є запозиченням форм словотвору з інших мов і в такому разі яка із цих форм може стати домінуючою в німецькій мові. Для такого дослідження потрібні значно більші масиви текстів з Інтернет-видань із прикладами, які демонструють нетипові для німецької мови форми словотвору.

Варто також зауважити, що спосіб написання композитів не є суто формальною ознакою композитів. Він може свідчити про рівень зв'язку між компонентами складного слова і створювати основу для синтаксично-семантичного аналізу композитів, а також для правильного визначення кількості компонентів у композиті.

Аналіз складних слів за частиномовними ознаками, а саме за останнім, основним словом, дав такі результати:

- іменники становлять 543 одиниці (91,57%);
- прикметники – 30 одиниць (5,07%);
- дієприкметники – 9 одиниць (1,52%);
- дієслова – 10 одиниць (1,68%);
- числівники – одна одиниця (0,16%).

Кількісне співвідношення між використаними частинами мови не дає приводу для більш детального аналізу, оскільки не виходить за межі загальновідомої статистики.

Синтаксично-семантична характеристика композитів потребує подальшого детального дослідження, оскільки занадто узагальнений розподіл композитів на детермінативні та копулятивні може бути застосований лише по відношенню до двокомпонентних складних слів і то з певними обмеженнями. Це той тип класифікації, який залишається сьогодні досить дискусійним і вимагає додаткових досліджень.

Кількість трикомпонентних та чотирикомпонентних слів серед досліджуваних композитів становить

25,13% від загальної кількості і їх неможливо розподілити на дві групи, оскільки зв'язки між компонентами композитів можуть бути різними, наприклад як у словах: *der Artillerieortungsradar* (радар для визначення розташування артилерії), *der Mörserortungsradar* (радар для визначення розташування мінометів), *der Luftraumüberwachungsradar* (радар для спостереження за повітряним простором). Між компонентами *ortungsradar*, *überwachungsradar*, *Artillerie-ortungsradar*, *Möser-ortungsradar*, *Luft-raum*, *Luftraum-überwachungsradar* спостерігаються послідовні атрибутивні відношення, тобто основне слово *Radar* співвідноситься з попереднім *ortungs*, а вже слово *Artillerie* співвідноситься з *ortungsradar*, а не окремо з *radar*. У медіатекстах трапляються випадки написання композитів як разом, так і через дефіс: *der Artillerie-Ortungs-Radar*, *Möser-Ortungsradar*.

Наступний композит є п'ятикомпонентним і налічує декілька зв'язків між компонентами, *Das Allschutz-Transport-Fahrzeug (ATF) Dingo* (повністю захищений автомобіль для перевезення вантажів). Щоправда, переклад цього терміна в словниках звучить інакше, він передає повну характеристику автомобіля і набагато ширший за наданий зміст терміна-композита: *колісний, аеромобільний, повністю захищений броньований автомобіль для перевезення людей*. Таким чином, потрібно розглядати відношення між складниками, які виокремлені під час написання композита. Між компонентами *Transport* та *Fahrzeug* спостерігаються детермінативні відношення. Під час визначення копулятивних відношень між компонентами важливими ознаками є одночасність і можливість поміняти компоненти місцями. Зміна позицій компонентів *Allschutz* та *Transport* у даному разі є неможливою, оскільки існує окремий термін *Allschutzfahrzeug*, який означає *броньований автомобіль для перевезення людей*. Таким чином, потрібно розглядати відношення між словами *Allschutz* та *Transportfahrzeug*. І вони будуть детермінативними. Водночас наявність окремого терміна *Allschutzfahrzeug* унеможливило встановлення прямого зв'язку між компонентами *Allschutz* та *Fahrzeug*.

Схожим є приклад *Social-Media-Plattform*. Між першими компонентами зв'язок є детермінативним, оскільки не можна поміняти місцями слова *Social* та *Media* між собою, значення композита зміниться. Платформа є, передусім, медійною, і навіть термін *Social-Platforms* означає за замовчуванням медійні платформи. В українському перекладі частіше звучить словосполучення «соціальні медіа», слово *платформи* опускається. Отже, у композиті *Social-Media-Plattform* спостерігаються послідовні детермінативні відношення.

Для порівняння розглянемо композити *Marine-Kamikaze-Drohne* та *Kamikaze-See-Drohne*. До означеного слова *Drohne* належать два означення: *Marine/See* та *Kamikaze*, і між ними спостерігаються детермінативні відношення. Що стосується компонентів *Marine* та *Kamikaze*, то їх об'єднує лише спільна належність до слова *Drohne*. Між ними немає ні детермінативних, ні копулятивних відношень.

На відміну від цього прикладу серед проаналізованого матеріалу є багато трикомпонентних композитів, у яких спостерігаються копулятивно-детермінативні відношення. Такі слова здебільшого написані через дефіс, що знову підкреслює важливість графічного оформлення композита та його зв'язок із семантикою. Наприклад: *NATO-Ukraine-Rat*, *NATO-Russland-Grundkarte*, *Russland-Ukraine-Krieg*, *ukrainisch-polnisch*. Між компонентами *NATO-Ukraine*, *NATO-Russland*, *Russland-Ukraine*, *ukrainisch-polnisch* відношення є копулятивними, слова можна поміняти місцями. Але ці сполуки не можуть бути розірвані під час визначення зв'язку з основним словом. Таким чином, можна виокремити дві частини складних слів: *NATO-Ukraine* і *Rat*, *NATO-Russland* і *Grundkarte*. *Russland-Ukraine* і *Krieg*. Між ними існують детермінативні відношення. У цьому разі виникає питання правильної класифікації таких композитів. Потрібно брати за основу відношення між основним словом та попередньою групою компонентів чи враховувати також відношення між усіма компонентами. Це питання є дискусійним і потребує подальших досліджень і уточнень.

Чисельною є група трикомпонентних композитів із дефісом та словами *und*, *oder* або знаком */*. *Ausrüstungs- und Waffenlieferungen*, *Staats- und Regierungschefs*, *Verteidigungs- und Sicherheitsfragen*. Зрозумілим є зв'язок між основним словом та двома попередніми компонентами, він є детермінативним. Характеризуючи зв'язки між компонентами *Ausrüstung – Waffen*, *Staat – Regierung*, *Verteidigung – Sicherheit*, можна лише зазначити належність слів до одного лексико-семантичного поля.

Заслугове на увагу також композит *Raketen- und Drohnenangriff*. У німецьких текстах цей термін використовується у значенні *атака ракетами та дронами*. У даному разі не йдеться про одночасне використання ракет та дронів. Але в процесі воєнних дій в Україні з'явилося поняття *ракетно-дронових атак*, що означає одночасність у використанні засобів, і, як наслідок, в українській лексиці з'явився новий термін. Приклад речення з українських медіа: *Окупаційна армія здійснила комбіновану ракетно-дронову атаку на Україну*. Аналогічне речення в німецькій мові виглядає так: *Der Iran nutzt eine Kombination aus Drohnen und Raketen beim Angriff auf Israel*. (*Іран використовує комбінацію з дронів та ракет при атаці на Ізраїль*). Цей приклад демонструє відсутність нового терміна в німецькій мові. Але водночас з'явилася нова номінація, яка б, здавалося, могла відповідати термінові *ракетно-дронна атака*, а саме: *Raketen-Drohnen-Angriff*. Однак у перекладі це означає *атака дронами з ракетними двигунами*. Таким чином, аналіз групи композитів зі словами *und*, *oder*, *знаком /* залишає можливість подальшого дослідження з метою класифікації подібних складних слів за видом відношень між його окремими компонентами.

Лексичний аналіз корпусу композитів дає змогу поділити складні слова умовно на три групи: фахова воєнно-політична та термінологічна лексика, суспільно-політична лексика та нейтральна

загальноживана лексика. До першої групи належить 273 композити, з яких 124 одиниці становлять воєнно-політичну фахову лексику і 147 слів є абсолютними термінами-композитами, наприклад: *Militärdienst*, *Verteidigungsministerium*, *Sicherheitsrat*, *Bundeswehr- und Rettungskräfte*, *Generalstab*, *Oberbefehlshaber*, *US-Militärhilfe*, *Verteidigungs- und Sicherheitsfragen*, *NATO-Mitgliedschaft*, *Angriffskrieg*, *Verteidigungskrieg*, *Frontlinie*, *Luftangriff*, *Raketen- und Drohnenangriff*, *Schützenpanzer*, *Truppentransporter*, *Flugkörper*, *Flakpanzermunition*, *Fliegerabwehrraketen*, *Laserzielbeleuchter*, *Brücken- und Brückenlegepanzer*, *Grenzschutzfahrzeuge*. У цій групі композитів найбільш уживаними словами є: *der Krieg* – 14 випадків використання, *der Schutz* – 13, *die Abwehr/Wehr* – 12, *der Angriff* – 10, *die Verteidigung* – 10 випадків.

Друга група композитів об'єднує слова, які використовуються в текстах, що описують реакцію країн світу, державних установ на воєнні події в Україні та наслідки війни для цивільного населення та світової спільноти: *Schutzsuchende*, *Außenministerium*, *Beratungs- und Hilfsangebote*, *Betreuungsmöglichkeiten*, *Bundesregierung*, *Zivilbevölkerung*, *Nothilfe*, *Kreml-Despot*, *lebensbedrohlich*, *lebenswichtig*, *Stromversorgung*, *Wasserversorgung*, *Fluchtbewegung*, *Hungerkrise*, *Hungernot*, *Hackerangriff*, *Informationskampagnen*, *Sanktionsliste*, *Getreideimport*, *Gesamtschaden*, *Nahrungsmittelknappheit*, *US-Republikaner*, *US-Senat*, *Finanzierungspaket*, *EU-Beitrittsgespräche*, *Entnazifizierung*, *Entkolonialisierung*.

Вищезазначені групи композитів характеризуються помітно негативною емоційною забарвленістю і відображають напруженість ситуації як усередині країни, так і за її межами.

Остання група композитів є більш нейтральною і характерною для повсякденного використання, наприклад: *Stellungnahme*, *Amtsvertreter*, *langfristig*, *Januar-Woche*, *zweitrangig*, *Industriegebiet*, *zurückbleiben*, *Treibstoff*, *Auslandsmedien*, *Berichterstattung*, *Tochtergesellschaft*, *erfolgreich*, *Bürgermeister*, *Telegram-Kanal*, *Bildungsniveau*, *Altersgruppe*.

Висновки. Медіатексти воєнної тематики характеризуються наявністю значної кількості складних слів. Середнє число композитів на сторінку тексту дорівнює двадцяти однієї одиниці. Найчисельнішу групу становлять іменники-композити (91,57%), які широко представлені серед фахової та термінологічної лексики. Аналіз композитів за кількістю компонентів показує досить високий відсоток три-, чотири- та п'ятикомпонентних композитів (25,13%), що також пов'язано з наявністю термінів-композитів. Особливу увагу привертає класифікація за видом з'єднувального елемента та способом написання складних слів. Кількість композитів без з'єднувального елемента серед проаналізованого матеріалу є на 20% меншою за статистичні показники. Водночас написання композитів за допомогою дефіса, великих літер та з пробілами становить 22% від загальної кількості з'єднань і 25% від кількості композитів. Саме ці дані можуть стати предметом подальших досліджень.

джені із метою виявлення нових тенденцій у способах словотвору в німецькій мові та з'ясування причин тих змін, які вже спостерігаються. Аналіз семантико-синтаксичних відношень між компонентами композитів показує необхідність більш детального дослідження багатокомпонентних композитів, які характеризуються різноманітністю взаємозв'язків усередині композитів і потребують більшої конкретики в їх класифікації. Цей аналіз не може бути ефективним без з'ясування точних

значень складних слів та їх правильного перекладу, що також може бути основою для майбутніх розвідок. Лексичний аналіз медіатекстів демонструє високий рівень застосування воєнної, воєнно-політичної і термінологічної лексики, значна частина якої перейшла до рангу загальноживаної. Предметом подальших досліджень можуть стати новотвори, які з'являються в німецькій мові як номінації для українських понять і які не завжди можуть бути зрозумілими іноземному читачеві.

Література:

1. Карпюк В.А. Класифікація способів словоскладання в сучасній німецькій мові. *Філологічні студії*. 2016. Вип. 14. С. 75–81.
2. Білецька О.В., Пересада Є.І. Способи перекладу складних слів із німецької мови на українську (на матеріалі роману Е.М. Ремарка «Три товариші» та двох його перекладів). *Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах*. 2016. Вип. 31–32. С. 5–14.
3. Магеррамова М.А. Семантико-синтаксична класифікація термінів-композитів у німецькій мові. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 5. С. 91–94.
4. Fleischer W., Barz I. *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. 2. Auflage. Niemeyer, Tübingen, 1995. S. 67.
5. Donalies E. *Die Wortbildung des Deutschen. Ein Überblick*. Narr, Tübingen, 2002. S. 82.
6. Káňa T. *Wortbildung: Umriss der Theorie mit Aufgaben und Übungen*. Vydala Masarykova univerzita, Brno, 2012. S. 70
7. Duden. *Die Grammatik*. 7., völlig neu erarbeitete und erweiterte Auflage. Dudenverlag: Mannheim/ Leipzig/ Wien/ Zürich, 2005. S. 692.
8. Leerzeichen in Komposita. *Wikipedia*. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Leerzeichen_in_Komposita
9. Fugenelement – Grammis – IDS Mannheim. URL: <https://grammis.ids-mannheim.de/systematische-grammatik/547>

References:

1. Karpiuk, V.A. (2016). *Klasyfikatsiia sposobiv slovoskladannia v suchasni nimetskii movi*. [Classification of word formation methods in the modern German language] *Filologichni studii: Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. [Philological studies: Scientific bulletin of Kryvyi Rih State Pedagogical University], issue 14, pp. 75–81. [in Ukrainian].
2. Biletska, O.V., Peresada Ye.I. (2016). *Sposoby perekladu skladnykh sliv z nimetskoi movy na ukrainsku (na materialy romanu E. M. Remarka "Try tovaryshi" ta dvokh yoho perekladiv)*. [Methods of translating complex words from German into Ukrainian (based on E. M. Remarque's novel "Three Comrades" and its two translations)] *Typolohiia movnykh znachen u diakhronichnomu ta zistavnomu aspektakh* [Typology of linguistic meanings in diachronic and comparative aspects] Vynnytsia, issue 31–32, pp. 5–14. [in Ukrainian].
3. Maherramova, M.A. (2015). *Semantyko-syntaksychna klasyfikatsiia terminiv-kompozytiv u nimetskii movi* [Semantic-syntactic classification of composite terms in the German language]. *Odeskyi lnhvistychnyi visnyk [Odesa Linguistic Bulletin]* No. 5, pp. 91–94. [in Ukrainian].
4. Fleischer, W., Barz, I. (1995). *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. 2. Auflage [Word formation in contemporary German language. 2nd Edition] Niemeyer, Tübingen, p. 67. [in German]
5. Donalies, E. (2002). *Die Wortbildung des Deutschen. Ein Überblick* [The formation of words in German. An overview]. Narr, Tübingen, p. 82 [in German]
6. Káňa, T. (2012). *Wortbildung: Umriss der Theorie mit Aufgaben und Übungen* [Word formation: Outline of the theory with tasks and exercises]. Vydala Masarykova univerzita, Brno, p. 70. [in German]
7. Leerzeichen in Komposita [Spaces in compounds]. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Leerzeichen_in_Komposita [in German]
8. Duden, (2005). *Die Grammatik*. 7., völlig neu erarbeitete und erweiterte Auflage. [The grammar. 7th, completely revised and expanded edition]. Duden publishing house: Mannheim/Leipzig/Vienna/Zurich, p. 692. [in German]
9. Fugenelement – Grammis – IDS Mannheim URL: <https://grammis.ids-mannheim.de/systematische-grammatik/547>